

Handläggare: Per Owe Molander
Telefon: 08-508 28 918

Till
Miljö- och hälsoskyddsnämnden
2011-04-12 p.22

Miljö- och hälsoutredningen 2010 - Värdering av påverkansfaktorer och källor

Förvaltningens förslag till beslut

- 1 Godkänna anmälan av förvaltningens rapport Miljö- och hälsoutredning 2010 – Värdering av påverkan och källor.
- 2 Miljö- och hälsoutredningen ska, vid sidan om lagstiftning och uppdrag i budget, utgöra ett underlag för prioritering av förvaltningens aktiviteter i verksamhetsplaneringen för 2012.

Gunnar Söderholm

Ulf Mohlander

Bakgrund

Miljöförvaltningen genomförde en första Miljöutredning år 2001 som underlag för Stockholms miljöprogram 2002 – 2006. Under 2005 – 2006 genomfördes en ny utredning. I Miljö- och hälsoskyddsnämndens verksamhetsprogram för 2007 slogs fast att ”Miljö- och hälsoutredningen fortlöpande ska aktualiseras samt att databas- och webbverktyget Miljöbarometern utvecklas för en rationell hantering av materialet.” I linje med nämndens mål har förvaltningen sedan dess kontinuerligt uppdaterat värderingsunderlaget. Det senaste tillfället som miljö- och hälsoskyddsnämnden behandlade ärendet var vid sammanträdet den 21 oktober 2008 då nämnden godkände aktualiseringen av utredningen.

Miljö- och hälsoutredningen ska både tjäna som beskrivning av miljösituationen i Stockholm och som underlag för prioriteringar av tillsynsverksamheten och miljöförvaltningens övriga arbete.

Förvaltningens synpunkter

Föreliggande aktualisering (bilaga 1) av Miljö- och hälsoutredningen innehåller värderingar av de mest betydande påverkansfaktorerna och källorna för miljö- och hälsotillståndet i Stockholm. Exempel på påverkansfaktorer är partiklar, radon, buller inomhus o.s.v.

I rapporten har 2008 års värderingar av påverkansfaktorer och källor uppdaterats utifrån ny kunskap. Indikatorerna har uppdaterats med senaste mätdata i de fall sådana finns.

I följande tre fall har värderingen av påverkansfaktorerna justerats i förhållande till 2008 års utredning.

Påverkansfaktor	Målområde	Förändring	Motiv
Marknära ozon	Frisk luft	Klassats ner från 9 till 6	Införda miljö kvalitetsnormer till skydd för människors hälsa och uppsatta miljömål uppfylls inte idag. Överskridanden är dock relativt lindriga och ur hälsosynpunkt bedöms därför ozonöverskridande som mindre allvarliga. Däremot tenderar ozonhalterna att öka till följd av ökade ozonhalter i luftmassor från övriga Europa, vilket kan komma att höja allvarlighetsgraden igen.
Bensen	Frisk luft	Klassats ner från 2 till 1	Halterna av bensen har sjunkit under de senaste åren och miljö kvalitetsnormen klaras på samtliga platser idag. Trenden för halterna av bensen fortsätter att vara sjunkande.
Ftalater	Giffri miljö	Klassats upp från 6 till 9	DEHP förekommer i sediment i halter som kan antas vara skadliga för miljön. Nya undersökningar visar att barns exponering via damm ligger i närheten eller över rekommenderade maxvärden.

Miljö- och hälsoutredningen utgör, tillsammans med lagstiftning och de uppdrag som ges via budgeten, ett viktigt underlag för nämndens verksamhetsplanering genom att peka ut vilka påverkansfaktorer och källor som bör prioriteras i förvaltningens arbete för att bidra till att uppnå normer, gränsvärden samt nationella och lokala miljömål. Utredningen används som underlag för:

- målstyrd tillsynsplanering,
- målstyrd planering av miljöövervakning
- Stockholms miljöprogram 2012-2015

Miljö- och hälsoutredningen påvisar angelägna områdena att arbeta inom både för staden som helhet och specifikt inom miljöförvaltningens verksamhetsområden. Den värdering som har gjorts av påverkansfaktorernas och källornas hälso- och miljömässiga betydelse bygger, så långt det är möjligt på dokumenterade vetenskapliga fakta.

Den nedan redovisade sammanställningen över de mest betydande påverkansfaktorerna utgör ett väsentligt kriterium för prioritering av insatser, särskilt i ett längre perspektiv, dock inte det enda. Värderingsmodellen tar inte hänsyn till andra bedömningsgrunder som t.ex. stadens rådighet eller genomförbarhet och resurser för att åtgärda problemen. Sådana bedömningar är dock av stor betydelse för hur tillgängliga resurser ska satsas och vilka åtgärder som bör prioriteras på kort sikt. Ett exempel är om det krävs små resurser, ekonomiskt och/eller personellt för att lösa ett problem kan detta motivera en upprioritering av en påverkansfaktor som fått ett lågt poäng i värderingen.

Miljö- och hälsoutredningen togs ursprungligen fram som ett underlag för att, utifrån de nationella miljö kvalitetsmålen formulera relevanta och operativa mål till Stockholms miljöprogram 2002-2007. Det nu gällande miljöprogrammet föregicks inte av en ny utredning men bygger i alla väsentliga delar på de analyser som genomfördes till 2002-års program. Den nu föreliggande aktualiseringen utgör en viktig prioriteringsgrund i det pågående arbetet med att ta fram ett nytt miljöprogram staden för åren 2012-2015.

Tillvägagångssätt

Ambitionen har varit att beskriva stadens miljö- och hälsopåverkan utan avgränsningar utifrån stadens rådighet eller miljöförvaltningens arbetsområden. Utredningen har fokus på den ekologiskt hållbara samhällsutvecklingen. Värderingarna har sin utgångspunkt i de önskvärda eller godtagbara tillstånd som beskrivs i de nationella miljö kvalitetsmålen, eller som slagits fast i riktvärden, normer eller bedömningsgrunder för miljö kvaliteten. Rapporten innehåller också värderingar av betydelsen av de källor som ger upphov till olika typer av påverkan i staden.

Värderingarna har gjorts målområdesvis utifrån en gemensam värderingsmodell, med utgångspunkt i de nationella miljö kvalitetsmålen. Det är i detta sammanhang viktigt att notera att, på samma sätt som hittills gällt för den nationella nivån, görs ingen rangordning mellan de nationella miljö kvalitetsmålen. Eftersom påverkansfaktorerna i miljö- och hälsoutredningen värderas och poängsätts inom respektive målområde så kan inte direkta jämförelser göras mellan dessa.

Varje påverkansfaktor har värderats utifrån en tregradig skala för respektive det *tillstånd* som påverkansfaktorn ger upphov till samt problemets *omfattning* i staden.

Påverkansfaktorers betydelse är en sammanvägning av tillståndet och omfattningen. Den högsta poängen en påverkansfaktor kan få är således nio (3x3).

I rapporten redovisas påverkansfaktorerna sorterade utifrån påverkansfaktorers betydelse inom respektive målområde. Under målområdet Giftfri miljö, saknas tillräcklig kunskap om tillståndet eller omfattningen för att kunna värdera vissa påverkansfaktorer t.ex. Läkemedelsrester och Triclosan. Dessa har ändå tagits med då det finns tydliga indikationer på att de har en allvarlig påverkan på miljön men att ytterligare utredningar behövs.

Värdering av källor och deras bidrag till miljöproblemen har gjorts i de fall påverkan från källan bedöms vara signifikant. Även källorna bedöms efter en tregradig skala. *Källans betydelse* är en sammanvägning av påverkansfaktorers betydelse och källans bidrag och den totala poängen kan högst bli 27.

Totalt har 53 påverkansfaktorer inom 10 målområden, och som har en signifikant betydelse för miljötillståndet i Stockholm, värderats i utredningen. Närmare 100 olika källor har identifierats.

I sammanställningen nedan redovisas de påverkansfaktorer som fått poängen 9 och 6 i värderingen och därmed bedömts vara de mest betydande under respektive målområde. Under påverkansfaktorerna listas de källor som ger det största bidraget och som fått värderingspoängen 3 eller 2.

Sammanställning av de högst värderade påverkansfaktorerna och tillhörande källor

MÅLOMRÅDE, PÅVERKANSAKTOR OCH KÄLLOR

Begränsad klimatpåverkan

⑨ Växthusgaser

- 3 Energiproduktion, värme och el
- 2 Bostad
- 2 Livsmedel
- 2 Offentlig konsumtion
- 2 Transporter
- 2 Vägtrafik
- 2 Övrig privat konsumtion

Frisk luft

⑥ Kväveoxider

- 3 Vägtrafik
- 2 Arbetsmaskiner
- 2 Energi (produktion / användning)

⑥ Marknära ozon

- 3 Import av förorenade luftmassor

⑨ Partiklar

- 3 Vägtrafik
- 2 Energi (produktion / användning)

Bara naturlig försurning

⑥ Kväve

- 3 Källor utanför staden
- 2 Arbetsmaskiner
- 2 Båttrafik
- 2 Energi (produktion / användning)
- 2 Vägtrafik

⑥ Svavel

- 3 Energi (produktion / användning)
- 3 Källor utanför staden
- 2 Båttrafik
- 2 Vägtrafik

Giftfri miljö

⑨ Bromerade flamskyddsmedel

- 2 Byggmaterial
- 2 Elektronik
- 2 Textilier

⑨ Ftalater

- 3 Plaster
- 2 Kabel och tråd

⑨ Koppar

- 2 Jordtag och jordlinor
- 2 Spårtrafik
- 2 Tak- och fasadmateriäl
- 2 Tappvattensystem

MÅLOMRÅDE, PÅVERKANSAKTOR OCH KÄLLOR

- 2 Vägtrafik

⑨ PAH

- 3 Vägtrafik
- 2 Båttrafik
- 2 Småskalig uppvärmning

⑨ PCB

- 3 Fogmassor

⑨ PFC -Polyfluorerade ämnen

- ? Skumsläckare
- ? Smuts och vattenavvisande material
- ? Textilier
- ? Tvätt- och rengöringsmedel

⑨ Allergener

- 2 Kosmetika och hygienprodukter
- 2 Nickelavgivande produkter

⑥ Bly

- 2 Ammunition
- 2 Blysnken
- 2 Färg
- 2 Vägtrafik

⑥ Kadmium

- 2 Import av förorenade luftmassor
- 2 Fordonstvätt
- 2 Vägtrafik
- 2 Färg
- 2 Livsmedel

⑥ Kvicksilver

- 2 Befintliga amalgamfyllningar
- 2 Industri
- 2 Tandläkarmottagningar

⑥ Nonyl- och oktylfenol

- 3 Textilier

⑥ Tennorganiska föreningar

- ? Båtbottenfärg
- ? Impregnerat virke
- ? Plaster

Skyddande ozonskikt

⑨ CFC

- 3 Isolerplast

Säker strålmiljö

⑥ Ultraviolet strålning

- 2 Solexponering

Ingen övergödning

Ⓢ Fosfor

- 2 Bräddvatten
- 2 Dagvatten
- 2 Import från angränsande områden
- 2 Internbelastning
- 2 Renat avloppsvatten från reningsverk

Ⓢ Kväve

- 3 Import från angränsande områden
- 2 Dagvatten
- 2 Nedfall från luften
- 2 Renat avloppsvatten från reningsverk

Ett rikt växt- och djurliv

Ⓢ Ytörlust och barriärer

- 3 Exploatering

Ⓢ Igenväxning och monokultur

- 3 Ogynnsam skötsel

Ⓢ Kemisk påverkan

För källor hänvisas till områdena Giftfri miljö,
Ingen övergödning och Ingen försurning.

God bebyggd miljö

Ⓢ Buller inomhus

- 2 Bullrande fläktar
- 2 Buller från grannar
- 2 Vägtrafik

Ⓢ Dålig luftkvalitet inomhus

- 2 Dålig utomhusluft
- 2 Kemiska emissioner
- 2 Mikrobiell tillväxt
- 2 Undermålig ventilation

Ⓢ Radon

- 3 Markradon
- 2 Byggmaterial

Bilagor

Bilaga 1 Miljö- och hälsoutredningen 2010 – Värdering av påverkan och källor